

VYSOKÁ PREDSTAVITEĽKA
EURÓPSKEJ ÚNIE PRE
ZAHRANIČNÉ VECI
A BEZPEČNOSTNÚ POLITIKU

V Bruseli 4. 3. 2015
JOIN(2015) 6 final

SPOLOČNÝ KONZULTAČNÝ DOKUMENT

Na ceste k novej európskej susedskej politike

I. Úvod. Osobitné vzťahy

Potrebuje silnejšiu Európu, pokiaľ ide o zahraničnú politiku. S krajinami v našom susedstve musíme v záujme ďalšieho posilnenia našich hospodárskych a politických väzieb zintenzívniť úzku spoluprácu, pridruženie a partnerstvo.

V článku 8 ods. 1 Zmluvy o Európskej únii sa stanovuje, že „*Únia rozvíja osobitné vzťahy so susednými krajinami s cieľom vytvoriť priestor prosperity a dobrého susedstva, ktorý je založený na hodnotách Únie a charakterizovaný blízkymi a mierovými vzťahmi založenými na spolupráci*“.

Európska susedská politika (ESP) bola navrhnutá v roku 2003 (oznámenie Rozšírená Európa¹) s cieľom vytvoriť užšie vzťahy medzi EÚ a jej susednými krajinami vrátane poskytnutia možnosti užšej hospodárskej integrácie s EÚ a perspektívy lepšieho prístupu na vnútorný trh EÚ. Podľa plánu mala byť integrácia postupná, prostredníctvom implementácie náročných politických, hospodárskych a inštitucionálnych reforiem a záväzkov ku spoločným hodnotám.

V priebehu posledných desiatich rokov prešli krajiny susedstva podstatným politickým vývojom. Dnešné susedstvo je menej stabilné ako pred desiatimi rokmi. Napríklad na východe predstavuje čoraz asertívnejšia zahraničná politika Ruska rastúcu výzvu pre viacero krajín Východného partnerstva (od krízy v Gruzínsku v roku 2008 až po pretrvávajúci konflikt na Ukrajine), čo má za následok aj prehĺbenie rozporov medzi Ruskom a EÚ. Na juhu je Sýria od roku 2011 zasiahnutá občianskou vojnou, ktorá má vážny dosah na jej susedov. Konflikt prebieha v súčasnosti aj v Líbyi. Za posledné tri roky prešiel aj Egypt zložitými politickými zmenami. Napriek značnému úsiliu mierový proces na Blízkom východe nenapreduje. Na viacerých miestach došlo k ozbrojeným stretom, mimo iného v Gaze v roku 2014. Tieto udalosti majú za následok nárast výziev, ktorým čelí EÚ a jej partneri, čo vedie k prehľbovaniu hospodárskych a sociálnych tlakov, zvýšeniu nelegálnej migrácie a nelegálnych tokov utečencov, prehĺbeniu bezpečnostných hrozieb a ku rozdielnym ambíciám.

ESP sa počas tohto obdobia vyvíjala – regionálna zložka bola posilnená v dôsledku transformácie barcelonského procesu do vytvorenia Únie pre Stredozemie v roku 2008 a odštartovania Východného partnerstva v roku 2009. Obsah politiky sa takisto výrazne rozšíril. Susedné krajiny majú teraz možnosť prehĺbených a komplexných zón voľného obchodu, partnerstiev v oblasti mobility alebo bezvízového režimu. Niekoľko dohôd v tejto oblasti už bolo uzavretých. Okrem toho došlo v roku 2011 k revízii ESP2 s cieľom vypracovať reakciu na udalosti Arabskej jari, počas ktorej ľudové povstania a z toho vyplývajúce následky viedli k určitému pokroku (napríklad v Tunisku), ale mali za následok aj širšiu nestabilitu a politické napätie. Charakter transformácie bol v jednotlivých krajinách veľmi odlišný.

ESP nedokázala zakaždým ponúknuť primeranú reakciu na tento najnovší vývoj a na meniace sa očakávania našich partnerov. To znamená, že ESP nenaplnila úplne ani vlastné záujmy EÚ.

Medzi partnermi boli rastúce rozdiely v miere spolupráce s EÚ ako celkom, ako aj vo vzťahu k rôznym odvetviam politiky. ESP rozšírila vplyv EÚ v niektorých ohľadoch, ale vo viacerých oblastiach sa program reforiem zastavil, čiastočne z dôvodu protichodných záujmov a čiastočne preto, pretože zjavne nie všetci partneri majú v rovnakej miere záujem o osobitné partnerstvo s EÚ postavené na modeli pluralizmu a integrácie. EÚ taktiež prešla v posledných rokoch vážnou hospodárskou krízou, ktorá mala nevyhnutne dosah na našich susedov.

Ako vyplýva z vlastných skúseností EÚ, politické a hospodárske reformy majú výrazný vplyv na spoločnosti a hospodárstva. Partneri hodnotia prínosy z dlhodobého hľadiska, ale rovnako

¹ KOM(2003) 104 v konečnom znení, z 11. marca 2003.

² KOM(2011) 303 z 25. mája 2011.

posudzujú aj náklady, ktoré vzniknú v krátkodobom horizonte v dôsledku ich vzťahu s EÚ v rámci ESP.

Strategické smerovania našich susedov určujú rozsah, v akom si každý z nich želá spolupracovať s rôznymi aktérmi vrátane EÚ. Niektorí partneri sa rozhodli pre cestu užšieho pridruženia k EÚ a EÚ je pripravená prehĺbiť svoje vzťahy s týmito krajinami. Iní uprednostňujú odlišnú cestu. EÚ rešpektuje tieto zvrchované rozhodnutia a je pripravená hľadať iné formy spolupráce.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti existuje v súčasnosti jasná potreba revidovať predpoklady, na ktorých je založená politika susedstva, jej rozsah a spôsob využívania nástrojov vrátane toho, ako môžu rôzne odvetvia politiky lepšie prispieť ku spolupráci a zabezpečiť prepojenia medzi vnútornými a vonkajšími prioritami. Účelom takejto revízie je zabezpečiť, že ESP bude môcť v budúcnosti účinnejšie podporovať rozvoj priestoru spoločnej stability, bezpečnosti a prosperity s našimi partnermi. Je potrebné tiež preskúmať, či „osobitné vzťahy“ dosahujú svoj úplný potenciál, a čo možno urobiť na ich posilnenie v záujme EÚ a jej partnerov.

Aby ESP splňala svoj účel, je potrebná presnejšia analýza záujmov EÚ a jej partnerov. Na jednej strane je kľúčové, aby sa s partnermi prediskutovali ich záujmy a ambície, pokiaľ ide o toto partnerstvo. Na druhej strane EÚ musí presnejšie definovať svoje vlastné ciele a záujmy a zároveň presadzovať hodnoty, na ktorých je založená.

Revízia by mala reagovať na požiadavky partnerov s veľmi rozdielnymi úrovňami ambícií. V prípadoch, kde už existuje plná angažovanosť a záväzok k integrácii, by sa v rámci revízie malo zväziť, ako by sme mohli posunúť a prehĺbiť naše partnerstvo. EÚ je naďalej odhodlaná zabezpečovať, že sa dosiahne plný potenciál každého partnerstva, pričom sa vychádza z doterajších výsledkov.

Ak partneri preukázali nižšiu (alebo žiadnu) mieru angažovanosti, v revízii ESP by sa mali posúdiť dôvody tejto skutočnosti a preskúmať spôsoby, ktoré lepšie zodpovedajú ambíciám na oboch stranách. V prípade niektorých partnerov, ktorí sú v súčasnosti mimo ESP, môže byť potrebná užšia asociácia. Malo by sa tiež zväziť, ako by mala EÚ čo najlepšie reagovať na krízy a konfliktné situácie (vrátane dlhotrvajúcich), berúc do úvahy zdroje vplyvu a tlaku na našich partnerov, ktoré určujú ich politické pozície, a to aj vo vzťahu k EÚ.

V tomto ohľade musí byť účinná ESP dôsledne integrovaná do celkovej zahraničnej politiky EÚ prostredníctvom komplexného prístupu, ktorý využíva všetky nástroje EÚ a členských štátov.

V tejto súvislosti predseda Juncker rozhodol, že revízia ESP sa uskutoční v prvom roku mandátu novej Komisie. Členské štáty, ktoré taktiež vyzvali na revíziu ESP, už predložili návrhy. Partnerské krajiny vyjadrili potrebu preskúmania tejto politiky; rovnako ju vyjadrili aj externé zainteresované strany vrátane organizácií občianskej spoločnosti a organizácií sociálnych partnerov.

Súbežne s týmto procesom Komisia zdokonaľuje politiku rozširovania, ktorá je naďalej nezávislá od ESP. V tejto súvislosti predseda Komisie Juncker vo svojich politických usmerneniach uviedol, že počas nasledujúcich piatich rokov nedôjde k ďalšiemu rozširovaniu.

Cieľom tohto dokumentu je vytvoriť rámec pre diskusiu na dôkladnú revíziu ESP. V oddiele II uvádzame niektoré predbežné zistenia, pokiaľ ide o poznatky doposiaľ získané z vykonávania ESP. V oddiele III sme rozpracovali niekoľko navrhovaných prvých prvkov reakcie v záujme vytvorenia silnejšieho partnerstva a identifikovali sme niekoľko kľúčových otázok na diskusiu s hlavnými partnermi a zainteresovanými stranami. V oddiele IV sme zhrnuli ďalšie kroky, pokiaľ ide o štruktúru verejnej konzultácie. Výsledky konzultácie prispedia k vypracovaniu ďalšieho oznámenia na jeseň 2015, ktoré bude obsahovať konkrétne návrhy týkajúce sa budúceho smerovania ESP.

II. Získané poznatky a otázky týkajúce sa budúceho smerovania ESP

V tomto oddiele vychádzame zo skúseností desaťročného vykonávania tejto politiky, ako sa odrazili počas pravidelných a častých kontaktov s členskými štátmi EÚ a partnerskými krajinami ESP a počas súčasného obdobia neformálnej konzultácie, do ktorej prispeli mnohé strany.

Od roku 2004 ESP poskytuje rámec pre vzťahy EÚ s jej susednými krajinami a umožňuje členským štátom EÚ dosiahnuť konsenzus v otázke intenzívnejšej spolupráce so susedmi na východe a na juhu. Vzťahy EÚ so susednými krajinami sa prostredníctvom ESP výrazne zintenzívnili v dôsledku jasných záväzkov prijatých oboma stranami v akčných plánoch ESP. ESP poskytuje spôsob, ako reagovať na požiadavku samotných partnerov prehĺbiť vzťahy s Úniou. Po 10 rokoch majú partnerstvá so susednými krajinami dôležitejšie miesto v rámci záležitostí EÚ; EÚ je hlavným obchodným partnerom väčšiny partnerských krajín; toky osôb a migrantov medzi krajinami ESP a EÚ sa neustále zvyšujú. EÚ využíva ESP na podporu a každoročné hodnotenie reformného úsilia v každej krajine, najmä pokiaľ ide o otázky týkajúce sa správy vecí verejných, a to na základe akčných plánov dohodnutých s jednotlivými partnermi.

Boli však zistené určité nedostatky.

Niektorí partneri sa aktívne snažia o užšiu integráciu s EÚ. Iní o ňu nemajú (alebo v súčasnosti nemajú) záujem, čo spochybňuje niektoré predpoklady, na ktorých bola ESP vybudovaná.

Hoci koncepcia diferenciacie bolo v ESP prítomná od začiatku, jednotlivé krajiny nepovažujú vždy svoje špecifické ambície za dostatočne zohľadnené. Skutočnosť, že chýba pocit spoločnej zodpovednosti zdieľanej s partnermi, bráni politike dosiahnuť svoj plný potenciál.

Prístup „viac za viac“ odráža záväzok EÚ ku svojim základným hodnotám, ale nie vždy prispieva k atmosfére rovnocenného partnerstva. Navyše nebol vždy úspešný pri poskytovaní stimulov pre ďalšie reformy v partnerských krajinách.

Otázky, ktoré boli formulované v tomto oznámení, majú za cieľ preskúmať, ako sa môže ESP stať účinnejším nástrojom na presadzovanie záujmov EÚ a jej partnerov a rámcom pre rozvoj hlbších partnerstiev, tak aby boli lepšie zohľadnené ambície oboch strán.

- Dôležitosť budovania **hlbších vzťahov** s partnermi EÚ nie je spochybnená.

Mala by sa ESP zachovať? Mal by jeden rámec naďalej pokrývať východ a juh?

- Súčasný rámec ESP sa vzťahuje na **16 susedných krajín**. Avšak na mnohé výzvy, ktoré majú EÚ a jej susedia spolu vyriešiť, nie je možné primerane reagovať bez toho, aby sa vzali do úvahy susedia susedov, alebo aby sa v niektorých prípadoch so **susedmi susedov** spolupracovalo.

Mal by zachovať súčasný geografický rozsah? Mala by ESP umožňovať flexibilnejšie spôsoby práce so susedmi susedov? Ako môže EÚ prostredníctvom rámca ESP podporovať svojich susedov v ich vzťahoch s vlastnými susedmi? Čo by sa dalo urobiť lepšie, aby sa zabezpečila väčšia súdržnosť medzi ESP a vzťahmi EÚ s Ruskom, s partnermi v Strednej Ázii a v Afrike, najmä v regióne Sahel a v Africkom rohu, a s krajinami Perzského zálivu?

- Aj keď sa ESP realizuje prostredníctvom inštitúcií EÚ, väčšia účasť členských štátov by mohla viesť k lepším výsledkom.

Ako by mohol komplexnejší prístup s aktívnejšou účasťou členských štátov zvýšiť politickú váhu ESP? Uprednostnili by partneri posilnenie spoluzodpovednosti za túto politiku?

- V rámci ESP sa **vypracovali a uplatňujú nástroje na užšie politické pridruženie a hospodársku integráciu partnerov usilujúcich sa o dosiahnutie tohto cieľa** vrátane rozsiahlych dohôd, ako sú dohody o pridružení a prehĺbené a komplexné zóny voľného obchodu.

Sú dohody o pridružení a prehĺbené a komplexné zóny voľného obchodu správnym cieľom pre všetkých, alebo by sa mali vypracovať viac individualizované alternatívy s cieľom zohľadniť rôzne záujmy a ambície niektorých partnerov?

- **Akčné plány ESP** vymedzili rozvoj vzťahov medzi EÚ a väčšinou partnerov ESP.

Sú akčné plány ESP tým správnym nástrojom na prehĺbenie našich partnerstiev? Sú pre niektorých partnerov príliš široké? Profitovala by EÚ a jej partneri z užšieho zamerania a väčšej prioritizácie?

- **Správy o pokroku ESP** pomohli EÚ pozorne sledovať pokrok so všetkými partnermi ESP, ktorí majú akčné plány, na základe spoločne dohodnutých cieľov stanovených v týchto plánoch.

Je tento prístup vhodný pre všetkých partnerov? Má pridanú hodnotu, pokiaľ ide o vzťahy EÚ s každým z jej partnerov? Môžu sa záujmy EÚ a/alebo jej partnerov presadzovať prostredníctvom jednoduchšieho mechanizmu predkladania správ? Malo by sa predkladanie správ prispôbiť miere zaangažovanosti daného partnera ESP? Ako môžeme lepšie komunikovať kľúčové prvky?

- ESP poskytuje **rámec pre sektorovú spoluprácu** v širokom spektre oblastí (vrátane energetiky, dopravy, poľnohospodárstva a rozvoja vidieka, spravodlivosti a vnútorných vecí, cieľ, daní, životného prostredia, zvládania katastrof, výskumu a inovácií, vzdelávania, mládeže, kultúry, zdravia atď.).

Mali by sa partnerstvá explicitnejšie zamerať na spoločné záujmy s cieľom zvýšiť zodpovednosť na oboch stranách? Ako by mala ESP zohľadniť diferenciaciu, ktorá by z toho vyplývala? Sú na podporu hlbšej spolupráce v týchto alebo iných oblastiach potrebné nové prvky?

- **Liberalizácia vízového režimu** a zjednodušenie vízového režimu uľahčili cestovanie a upevnili reformy; partnerstvá v oblasti mobility posilnili kontakty, najmä prostredníctvom programov na podporu týchto procesov.

Áké ďalšie kroky sú potrebné v tejto oblasti, ktorú všetci partneri ESP považujú za kľúčovú? Ako môže ESP viac podporovať riadenie migrácie a pomôcť pri čerpaní výhod mobility?

- EÚ sa snaží podporovať **prosperitu** na svojich hraniciach. Na prosperitu v partnerských krajinách majú negatívny dosah štrukturálne nedostatky, akými sú nerovnosť, chudoba, neformálne hospodárstvo a nedostatky v oblasti demokracie, pluralizmu a rešpektovania právneho štátu. Navyše hospodársky a sociálny rozvoj mnohých partnerských krajín ESP prerušili turbulencie v dôsledku konfliktu alebo rýchlej vnútornej zmeny.

Ako môže EÚ posilniť podporu udržateľného hospodárskeho a sociálneho rozvoja v partnerských krajinách ESP? Ako môžeme z ekonomického, politického a sociálneho hľadiska posilniť postavenie mladšej generácie? Ako lepšie presadzovať udržateľnú zamestnanosť? A ako tieto ciele možno lepšie prepojiť s nevyhnutnými reformami v oblastiach boja proti korupcii, reformy súdnictva, dobrej správy vecí verejných a bezpečnosti, ktoré sú predpokladom pre priame zahraničné investície?

- EÚ sa snaží presadzovať **stabilitu** na svojich hraniciach. Na účinné riešenie existujúcich problémov musí EÚ využiť všetky svoje nástroje spolupráce. Činnosti v rámci spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky (SZBP) a spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (SBOP) sa doteraz vykonávali mimo rámca ESP. Úroveň nestability v niektorých partnerských krajinách nielenže naruša pokrok na ceste k demokracii, ale ohrozuje aj právny štát, vedie k porušovaniu ľudských práv a má závažné dôsledky pre EÚ, akými sú napríklad nelegálne migračné toky a bezpečnostné hrozby.

Ako by mala ESP riešiť konflikty a krízy v susedstve EÚ? Mali by sa činnosti v oblasti SZBP a SBOP lepšie začleniť do rámca ESP? Mala by mať väčšiu úlohu pri tvorbe opatrení na budovanie dôvery a opatrení vykonávaných po ukončení konfliktu, ako aj pri tvorbe činností súvisiacich s budovaním štátu a inštitúcií?

Mala by sa ESP výraznejšie sústrediť na spoluprácu s partnermi v oblasti predchádzania radikalizácii, boju proti terorizmu a organizovanej trestnej činnosti?

Mala by sa v rámci ESP zvýšiť dôležitosť reformy sektora bezpečnosti?

- Podpora **regionálnej spolupráce** je jasným cieľom ESP. EÚ spolu so svojimi partnermi realizovala takúto spoluprácu prostredníctvom Únie pre Stredozemie a Východného partnerstva na východe.

Má multilaterálny rozmer potenciál priniesť ďalšiu pridanú hodnotu? Sú tieto formáty vhodné na daný účel? Ako možno posilniť ich účinnosť? Môžeme účinnejšie využívať iné, pružnejšie rámce? Môžeme lepšie spolupracovať s inými regionálnymi aktérmi (Radou Európy, OBSE, Ligou arabských štátov, Organizáciou islamskej spolupráce, Africkou úniou)?

- ESP v rozsiahlej miere spolupracuje s vládami, ale zároveň sa snaží aj o zapojenie **občianskej spoločnosti** vrátane zlepšenia jej monitorovacej funkcie, a to najmä v krajinách, kde môže občianska spoločnosť slobodne (alebo vo veľkej miere slobodne) pôsobiť.

Ako by mala ESP ďalej rozvíjať spoluprácu s občianskou spoločnosťou v najširšom zmysle? Môže sa urobiť viac v záujme vytvorenia sietí medzi rôznymi časťami obyvateľstva partnerských krajín?

Áké ďalšie kroky sa dajú podniknúť na podporu prepojení medzi podnikateľskými komunitami? A na podporu prepojení so sociálnymi partnermi a medzi nimi (odborové zväzy a organizácie zamestnávateľov) a na podporu sociálneho dialógu? Čo možno urobiť na podporu prepojení medzi vedeckými komunitami, univerzitami, miestnymi orgánmi, ženami, mládežou, médiami?

- Zámerom ESP je skutočné partnerstvo so susedmi EÚ, ktoré musí odrážať a zohľadňovať rozmanitosť.

Ako môže ESP posilniť podporu medzináboženského dialógu, rešpektovanie kultúrnej rozmanitosti a boj proti predsudkom? Malo by byť lepšie vzájomné pochopenie kultúr konkrétnejším cieľom ESP a ako by sa tento cieľ mal dosiahnuť? Ako môže ESP prispieť k odstraňovaniu diskriminácie zraniteľných skupín?

III. Na ceste k partnerstvu s jasnejším zameraním a individualizovanejšou spoluprácou

Skúsenosti a počiatkové pripomienky niekoľkých členských štátov EÚ a partnerských krajín ESP k tejto revíziu poukazujú na štyri prioritné oblasti, ktoré si vyžadujú ďalšie konzultácie a úvahy:

- **Diferenciácia**
- **Zameranie**
- **Flexibilita**
- **Zodpovednosť a viditeľnosť**

1. Výzvy diferenciacie

Niektorí partneri na východe začínajú realizovať svoje prehĺbené a komplexné zóny voľného obchodu a ich ambíciou sú čo možno najužšie vzťahy s EÚ. Hoci možný rozsah týchto vzťahov nie je ani v jednom z týchto prípadov zd'aleka vyčerpaný, majú títo partneri ambíciu stanoviť ďalšie dlhodobé ciele, ktoré idú nad rámec dohody o pridružení/prehĺbené a komplexné zóny voľného obchodu.

Na juhu sa zvyšujú rozdiely v ambíciách partnerských krajín a ozbrojené konflikty sú dôvodom nestability. Udalosti v arabskom svete v roku 2011 a v nasledujúcom období zásadne zmenili región. V prípade niektorých južných partnerov to viedlo k pozitívnym politickým zmenám; iní prechádzajú komplexnými transformačnými procesmi, zostávajú vo veľkej miere vystavení dôsledkom krízy v Sýrii alebo naďalej trpia dlhotrvajúcimi konfliktami.

Mala by EÚ postupne preskúmať nové formáty vzťahov s cieľom uspokojiť ambície a rozhodnutia tých partnerov, ktorí nepovažujú dohody o pridružení za konečnú fázu politického pridruženía a hospodárskej integrácie?

Akým spôsobom by mala EÚ napredovať pri plnení úlohy zo samitu Východného partnerstva, ktorý sa uskutočnil v roku 2013 vo Vilniuse, ktorou je dlhodobý cieľ širšieho spoločného priestoru hospodárskej prosperity založeného na pravidlách WTO a zvrchovaných rozhodnutiach v rámci Európy a mimo nej?

Existuje priestor v rámci ESP na určitý druh „variabilnej geometrie“ s rôznymi druhmi vzťahov s tými partnermi, ktorí si zvolia odlišné úrovne spolupráce?

2. Zameranie

Naša spolupráca s partnermi v rámci ESP, ako je definovaná v akčných plánoch, je v súčasnosti veľmi široká. Zo skúseností vyplýva, že ESP budú najúčinnejšia vtedy, ak sú ciele EÚ a jej partnera skutočne spoločné. Revízia musí objasniť, aké sú záujmy EÚ a každého partnera, ako aj oblasti najväčšieho spoločného záujmu. To pomôže posilniť napredovanie partnerstva medzi EÚ a jej susednými krajinami.

Na základe našich doterajších neformálnych konzultácií možno predbežne konštatovať, že EÚ a naši partneri majú najväčšie spoločné záujmy v týchto oblastiach:

- Podpora **obchodu** a inkluzívneho a udržateľného **hospodárskeho rozvoja** a zlepšenie pracovných príležitostí sú prioritami pre našich susedov a sú aj v záujme samotnej EÚ, a to v oblastiach siahajúcich od tradičného vidieckeho hospodárstva až po výskum a digitálne trhy.
- Obe strany majú takisto silný spoločný záujem na zlepšení **prepojenosti**, najmä v oblastiach udržateľnej dopravy a energetiky. Existuje aj spoločný záujem na zlepšení energetickej zabezpečenia a efektívnosti, ako aj v otázkach bezpečnosti v energetike.
- V súčasnosti existuje niekoľko konfliktov postihujúcich región susedstva. Stabilita je predpokladom spolupráce zameranej na posilnenie prosperity. EÚ a členské štáty musia spoločne s našimi partnermi zvýšiť svoje úsilie, pokiaľ ide o riešenie **bezpečnostných** hrozieb vyplývajúcich z konfliktov, organizovaného zločinu a terorizmu, a rozvíjať našu schopnosť spoločne riadiť krízy a katastrofy.
- Naši partneri čelia výzvam v oblasti **správy vecí verejných**. Zabezpečenie zásad právneho štátu, ľudských práv a demokracie je kľúčové predovšetkým z hľadiska ich vlastných občanov. Posilnenie právnej istoty vedie aj k riešeniu problémov, ktoré sú dôležité pre domácich a zahraničných investorov, akými sú napríklad boj proti korupcii a podvodom a zlepšenie správy verejných financií vrátane verejnej vnútornej kontroly založenej na medzinárodných štandardoch.

- **Migrácia a mobilita** je kľúčovou oblasťou spolupráce pre EÚ a našich partnerov. Posilnenie mobility, najmä na vzdelávacie, vedecké, kultúrne, výcvikové a profesionálne účely, má pozitívny vplyv na hospodárstva aj spoločnosti. Boj proti pašovaniu ľudí a nelegálnej migrácii je spoločnou výzvou.
- **Ďalšími spoločnými výzvami** s cezhraničnými dosahmi sú zdravotná bezpečnosť, ohrozenia životného prostredia a zmena klímy.
- Zvýšenie zapojenia **mladých ľudí** vrátane vzdelávacích výmen a iných sietí, môžu zohrávať významnú úlohu pri rozvíjaní spoločnej vízie budúceho vývoja. EÚ bude naďalej podporovať zlepšovanie príležitostí pre **ženy**.

Revízia poskytuje príležitosť na vytvorenie stabilného porozumenia medzi EÚ a našimi partnermi v oblastiach najvýraznejšieho spoločného záujmu. To bude základom pre napredovanie posilnených partnerstiev.

V tejto súvislosti by sme navrhovali, aby sa konzultácie zamerali na tieto otázky:

- *Súhlasíte s navrhovaným oblasťami zamerania? Ak nie, aké alternatívne alebo dodatočné priority by ste navrhli?*
- *Čo považujú partneri za priority, pokiaľ ide o ich vzťahy s EÚ? Ktorý sektor alebo oblasti politiky by chceli viac rozvíjať? Ktoré oblasti sú pre partnerov menej zaujímavé?*
- *Disponuje ESP v súčasnosti vhodnými nástrojmi na riešenie priorít, na ktoré by sa podľa vás mala zamerať? Ako by mohli prispieť sektorové dialógy?*
- *Ak nie, aké nové nástroje by mohli byť užitočné na prehĺbenie spolupráce v týchto sektoroch?*
- *Ako môže EÚ lepšie podporiť zameranie sa na obmedzený počet kľúčových sektorov v prípade partnerov, ktorí to uprednostňujú?*

3. Flexibilita – vytvorenie pružnejšieho súboru nástrojov

Za posledných desať rokov EÚ vytvorila a rozšírila nástroje ESP. V súčasnosti je založená na týchto hlavných prvkoch:

- Vzťahy medzi EÚ a väčšinou partnerských krajín ESP sú štruktúrované v právnom rámci, ktorý poskytujú dohody o pridružení alebo dohody o partnerstve a spolupráci.
- Doteraz boli dohodnuté akčné plány alebo programy pridruženia s 12 partnerskými krajinami ESP; pre každú z týchto krajín bola vypracovaná výročná správa o vykonávaní priorít akčného plánu.
- Okrem výročných správ o pokroku zahŕňa každoročný balík týkajúci sa susedstva aj jedno strategické oznámenie a dve správy o vykonávaní priorít regionálnej spolupráce – jednu o Partnerstve pre demokraciu a spoločnú prosperitu s južnými partnermi a druhú o Východnom partnerstve.
- EÚ organizuje pravidelné dvojstranné dialógy s väčšinou partnerských krajín ESP v rôznych formátoch. Zahŕňajú formálne výmeny podľa dohôd o pridružení alebo dohôd o partnerstve a spolupráci (rady pre pridruženie/spoluprácu, výbory pre pridruženie/spoluprácu, sektorové podvýbory). Existuje aj množstvo iných kanálov, ako sú dialógy o ľudských právach a iné sektorové dialógy.
- Partnerským krajinám ESP už bola poskytnutá podstatná cielená finančná podpora. Na obdobie rokov 2014 – 2020 sa počíta s ďalšími 15 miliardami EUR. Preskúmanie v polovici trvania, ktoré sa predpokladá v roku 2017, bude významnou príležitosťou na prispôsobenie pridelovania a čerpania financovania z nástroja európskeho susedstva na

základe výsledkov tohto preskúmania a na zabezpečenie toho, aby bola EÚ lepšie schopná pružnejšie reagovať prostredníctvom svojej finančnej spolupráce na rýchlo sa meniaci vývoj v regióne.

- *Ako zefektívniť akčné plány, aby boli lepšie prispôsobené potrebám a prioritám jednotlivých krajín?*
- *Je ročné predkladanie správ potrebné v prípade krajín, ktoré sa nerozhodli pre užšiu politickú a hospodársku integráciu?*
- *Ako by mala EÚ štruktúrovať vzťahy s krajinami, ktoré v súčasnosti nemajú akčné plány?*
- *Ako môže EÚ prispôsobiť zásadu „viac za viac“ kontextu, v ktorom sa niektorí partneri nerozhodnú pre užšiu integrácie, s cieľom vytvárať stimuly pre dodržiavanie základných hodnôt a ďalšie kľúčové reformy?*
- *Ako posúdiť pokrok na základe spoločne dohodnutých reformných cieľov, ak partnerská krajina čelí výraznému vonkajšiemu tlaku, napríklad ozbrojenému konfliktu alebo tokom utečencov?*
- *Ako sa môže EÚ efektívnejšie angažovať a reagovať pružnejšie, pokiaľ ide o vývoj v partnerských krajinách postihnutých konfliktmi?*
- *Aké nástroje by EÚ potrebovala, aby účinnejšie reagovala na rýchlo sa meniaci vývoj vo svojom susedstve?*
- *Je výber sektorov a mechanizmov poskytovania finančnej podpory EÚ vhodný? Ako by sa dal zlepšiť jej dosah a viditeľnosť?*

4. Zodpovednosť a viditeľnosť

Jedným z najčastejšie opakovaných kritických názorov na ESP je chýbajúci pocit zodpovednosti za jej realizáciu zo strany partnerov a naprieč ich spoločnosťami, ako aj slabé povedomie verejnosti o cieľoch a dosahu politiky. Je jasné, že je potrebné vyvinúť značné úsilie v rámci revízie ESP s cieľom zlepšiť zodpovednosť za túto politiku na strane partnerských krajín a s cieľom zlepšiť komunikáciu o jej cieľoch a výsledkoch tak v EÚ, ako aj v partnerských krajinách.

Čo si partneri sľubujú od ESP? Ako môže ESP čo najlepšie zohľadniť ich záujmy a očakávania?

Môžu byť vypracované pracovné postupy, ktoré budú zo strany partnerov považované za ohľadupľnejšie a ktoré budú odrážať rovnocenné partnerstvo? Aký by to malo mať vplyv na ročné predkladanie správ?

Je možné dosiahnuť, aby sa v štruktúrach ESP zvýšil prvok spolupráce, aby sa zdôraznili vlastné rozhodnutia partnerov a umožnila účasť všetkých aktérov občianskej spoločnosti v partnerských krajinách?

Môže ESP priniesť výhody v kratšom časovom rámci, aby význam tejto politiky ľahšie pochopila verejnosť? Čo by pre to mala urobiť EÚ? A čo partnerská krajina?

Ako možno finančnú podporu EÚ zmeniť tak, aby sa prešlo od darcovskej dynamiky k dynamike investičnej, v rámci ktorej je aktívna úloha partnerskej krajiny jasnejšia?

Ako možno členské štáty EÚ účinnejšie zapojiť do tvorby a realizácie tejto politiky vrátane činností v oblasti zahraničnej politiky a bezpečnosti? Ako možno činnosti v členských štátoch EÚ lepšie koordinovať s ESP?

Táto fáza verejnej konzultácie bude mať zásadný význam pri podpore budovania väčšej zodpovednosti a pripraví cestu pre účinnejšiu komunikáciu v budúcnosti ESP.

IV. Ďalšie kroky

Účelom tohto dokumentu je vytvoriť rámec pre politickú diskusiu o budúcom smerovaní ESP. Cieľom je čo najširšia konzultácia s partnermi v susedných krajinách a so zainteresovanými stranami v celej EÚ. Budeme konzultovať s členskými štátmi a partnermi, ale aj so širokým spektrom aktérov z parlamentov (vrátane Európskeho parlamentu), občianskej spoločnosti a think-tankov, ako aj z radov sociálnych partnerov a obchodných a akademických komúní. Budeme spolupracovať s kľúčovými medzinárodnými organizáciami pôsobiacimi v susedstve, najmä s Radou Európy, OBSE, ako aj s hlavnými medzinárodnými finančnými inštitúciami. Zainteresovaná verejnosť bude mať príležitosť predložiť písomné príspevky. Konzultácia k tomuto dokumentu má prebiehať do konca júna.